GRADSKA KNJIŽNICA „JURAJ ŠIŽGORIĆ" ŠIBENIK NAUČNI ODSJEK

Splitsko izdanje (I)

Poštarina plaćena

TRIBUNA

IZLAZI SVAKI DAN
UPRAVA: Šibenik ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef. 44.
PRETPLATA mes. d. 25, za inostranstvo din. 35.
Primerak 1.- din.

GODINA V | RUKOPISI se ne vraćaju. | Četvrtak 4 marta 1937 | ČEKOVNI RAČUN Zagreb 46.798 | BROJ 52

TOLEDO PRED PADOM

Republikanske čete pred Alkazarom — 800 vojnih francuskih aviona za Madrid — Portugal i Njemačka neće povući svoje dobrovoljce sa fronta

MADRID, 3 marta (h). Republikanske čete navalile su pod zaštitom svoje artilerije na položaje nacionalista južnog i jugoičnog fronta. Jučer posle podne oko 3 sata republikanskim četama uspjelo je uči u evakuisano predgrađe Toleda. Još od ponedilika republikanci podržavaju stalnu artiljerisku paljbu na položaje pred Toledom. Repuplikanske čete uspjele su da stignu na položaje koji su tri kilometra udanjeni od Alkazara. Toledo je danas opkoljen i odsječen od Avile mjesta koje je Toledu pružao glavnu pomoć.

SALAMANKA, 3 marta (h) Novi poslanici pri vladi nacionalne hunte predali su svoja akreditiva generalu Franku. Pri jučerašnjoj predaji nemačkog ambasadora generala Faupela otsvirana je prvi put kraljevka himna, koja je ukazom vlade proglašena za nacionalnu himnu.

LISABON, 4 marta (r) U vezi novih novih odluka odbora za nemješanje u spanski građanski rat Portugal i Njemačka donijele su odluku da neće povući svoje dobrovoljce iz Spanije.

U vezi uspostava kontrole španske obale zvanična Njemačka je odbila na sebe primi dio troškova ove kontrole.

PARIZ, 4 marta (r) Na sjednici ministarskog savjeta održanoj jučer poslije podne ministar spoljnih poslova g. Delbos podnio je opširan izveštaj o radu odbora za nemješanje u spanski građanski rat.

TOLEDO GORI

Ministri mornarice i avijacije podnijeli su predlog da se izvesne manje instituције upotrebljive za vojne potrebe nacionalizuju.

PARIZ, 3 marta [h]. Jutrošnji desničarski list »Aksion franse« upućuje pitanje ministru vazduhoplovstva dali mu je poznato da se u Londonu vode pregovori o liferaciji 800 francuskih vojnih avijona za mađarsku vladu. Lsist tvrdi da će zaključak ove liferacije uslijediti odmah netom stigne pristanak jedne evropske države pod čijom se firmom ova liferacija izvršila.

Ne postoji nikakva diplomatska okolnost koja bi Italiju obvezala

na restauraciju Habzburgovaca

Pogoršani italijansko-francuski odnosi zbog Abesinije

PARIZ, 3 marta. (h) Posljednjih dana službena Italija pokazuje neprijateljski stav prema Francuskoj. Prema informacijama iz Rima, koje posjeduju pariski službeni krugovi, očekuje se da će Musolini skorih dana iposjetiti Tripolis i 9 ovog mjeseca održati tamo govor u kome će najaviti izgradnju velike automobilske cesta od egipatske do tuniske granice. Ova cesta ima strateski karakter i u prvom redu je ona uperena protiv Francuske i njenih kolonija u Sjevernoj Africi. Još nepovoljniji utisak izazvao je u Parizu pisanje italijanske štampe u kome se isticao da je najbolja abesinska luka Džibuti u francuskim rukama. Italija očekuje da će biti prisilena na pregovore sa Francuskom zbog željezničke pruge Adis Abeba—Džibuti. Italija se nada da će ova važna luka biti uskoro njena. Pariski službeni krugovi nisu skloni ovim pregovorima.

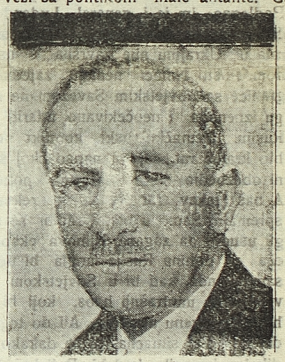
RIM, 3 marta (h) Nakon šta je austrijska štampa oštro reagirala na poznato pisanje »Đornale d'Italija« u kome je njegov direktoj Virginio Gajda istakao da pitanje hazburske restauracije u Austriji nije aktuelno i opasno, italijanski listovi nisu više tretirali ovo pitanje. Jučer je gosp. Gajda ponovo objavio članak u kome odgovara na napade službene bečke štampe i opravdava držanje Italije prema restauraciji hazburgovaca. Italijanska politika prema Austriji osniva se na RIMSKIM PROTOKOLIMA. U pitanje restauracije monarhije moramo ponovo naglasiti da je ona neaktuelna i zato vrlo opasna. U rimskim protokolima kao i u prethodnim pregovorima izmedju Beča i Rima nije bilo riječi o restauraciji. Nepostoji nikakova diplomatska okolnost koja bi obvezala Italiju u ovoj stvari. U nijednom italijanskom diplomatskom aktu kao ni u nijednom novinskom članku nije bilo govora u unutarnjem uredjenju Austrije. Italija je uvjek isticala da nije sklona habzburškoj restauraciji. Zato Italija mora sa rezervom primiti nastojanja Francuske koja idu zatim da podvuku da jedino restauracija može spasiti nezavisnost Austrije. Na te insinuacije Italija odgovara da bi naprotiv restauracija mogla nepopravljivo kompromitirati njenu nezavisnost i cielu Evropu dovesti do jedne tragične situacije.

DŽIBUTI, 3 marta (h). Jučer je došlo do ponovnih sukoba u gradu između abesinaca i Talijana. Na obim stranama ima više teže ranjenih i bilo bi došlo do još težih posljedica da nije na vrijeme francuska policija svojim energičnim nastupom uprečila daljne krvarenje. Da bi se izbjegli daljni sukobi gradom krstare policijske patrole. Također je izdana naredba da se u 9 sati moraju zatvoriti svi lokali.

Čehoslovačka ima hladne živce i ona je svijesna svoje medjunarodne uloge

izjavio je ministar dr. Krofta

PRAG, 4 marta (č) Ministar spoljnih poslova dr Kropta održao je jučer veliki govor o međunarodnoj politici na sjednici odbora za spoljne poslove Narodne skupštine. U svome govoru g. ministar je opširno iznio međunarodnu situaciju u vezi sa politikom Male antante. Čehoslovačka republika se nalazi u delikatnom položaju, naročito radi invazije neki susjeda, ali ona ima hladne živce i svijesna je svoje važnosti u borbi na polju opšteg mira, a specijalno u Srednjoj i Istočnoj Evropi.

Dr BENEŠ

Čehoslovački ministar spoljnih poslova odlučno odbije sve insinuacije o navodnim nesuglasicama u Maloj antanti podvlačeći njenu važnost u politici posljeratne Evrope. Ona je garant mira u ovom djelu Evrope.

Čehoslovačko-jugoslovenski odnosi su najbolji i oni će biti manifestovan prilikom skorašnje posjete presidenta g. dr. E. Beneša Beogradu. Ova posjeta je isto tako značajna kao i posjeta Kralja Karola Pragu. Podvlačeći još jeednom dobre i prijateljske odnose Beograda i Praga g. dr. Krofta, kaže da Čehosločka pozdravlja poboljšanja odnosa Rima i Beograda.

Govor ministra spoljnih poslova prenila je čehoslovačka štampa u cijelosti

PRAG, 4 marta (č) Sinoć je potpisan francusko-čehoslovački trgovački ugovor za koji su se prošlih dana vodili pregovori u Parizu.

RIM, 4 marta (r) Italija se grozničavo oruža kako bi izdržala današnji svoj vojni odnos prema drugim velesilama. U svima se provincijama grade veliki aerodromi. Na ovim radnjama zaposleno je preko dvadeset hiljada kvalifikovanog osoblja.

Igra dvaju rivala

i opasnost opstanka medju njima

General Wladislaw Sikorski je ovih dana objavio u „Murjeru Warszawskom" članak „Uz antiboljševičku ofenzivu", koji zaslužuje da bude zabeležen. General Sikorski prvo konstatuje, da Poljska u odnosima prema Nemačkoj i Sovjetskoj Rusiji mora biti rezervisana i ne sme se nakloniti nijednom od ta dva suseda, jer bi u oba slučaja ugrozila svoju samostalnost. Posle te principijelne izjave poljski publicista pretresa pitanje, da li geslo borbe protiv boljševizma zaista služi tim ciljevima, o kojima Nemci govore i da li Nemci zaista misle na to, da udare na Sovjetski Savez. Uprkos svima borbenim govorima protiv Moskve, koje su održali državni kancelar Hitler i njegovi prijatelji, uprkos faktu da je voda nemačkog naroda dne 30 januara o. g. prilikom odbijanja poznatih londonskih i pariskih predloga ponovo zadržao za sebe slobodnu ruku na istoku, Sikorski misli da Nemačka ne želi rat s Rusijom.

Zašto Nemačka neće rata s Rusijom

U savremenom oružanju su Sovjetska Rusija i Nemačka već dugo na prvom mestu. Svaka od tih država ima danas pod oružjem i u pomoćnim formacijama oko 1,200.000 momaka. Nemci imaju kvalitativnu premoć, dok Rusi imaju ogromne ljudske i materijalne rezerve i jedinstven teritorij. U korist Moskve govori i fakat, da Sovjetski Savez nema zajedničke granice s Nemačkom. Ogromni razmeri ruske imperije su pobedili ne samo Napoleona. Podlegao im je i general Ludendorff, čija se ekspedicija na kraju svetskog rata u Ukrajinu nije završila s uspehom. Pošto Nemci nemaju zajedničke granice sa Sovjetskim Savezom ne mogu iznenada i neočekivano udariti na Rusiju. Nemačko-ruski konflikt ne bi bio kratak rat, koji bi napadačkoj strani obezbedio brzu i odlučnu pobedu. A baš takav rat Nemci konzekvetno spremaju. Samo u takav rat bi se mogli usuditi da zagaze. Njihova ekspedicija u dubinu Rusije mogla bi uspeti samo onda, kad bi u Sovjetskom Savezu izbio unutrašnji haos, koji bi zahvatio i crvenu armadu. Ali do toga je daleko. Ta situacija bi se dakako radikalno izmenila, kad bi Poljska, koja drži o svojim rukama ključeve zapadne kapije boljševičke imperije, prišla nemačko-japanskom bloku. Ali prema merodavnim izjavama na to ni se ne misli.

Baza sovjetsko-nemačkih odnosa

Nemački vojnički krugovi ni ne misle ozbiljno na rat s Rusijom. Ne veruje u njega voda Reichswehra general Fritsch. Mogućnost tog rata ne dozvoljava ni general Ludeudorff. Prvi je odlučan pristalica bizmarkovske istočne politike i održava najbolje veze s crvenom armadom. Drugi u svojoj knjizi, koja je posvećena budućem ratu, postavlja crvenu armadu na nivo nemačke armade. A da li je kancelar Hitler, kad je dosao na vladu, odmah ustao protiv boljševičke zaraze? Da li je već tada stajao na stanovištu da „boljševizam preti da upropasti svet" i da je misija hakenkrajca da smrvi Sovjetsku Rusiju? Ne. Naprotiv, kancelar Hitler je spontano digao iz mrtvih tradiciju Rapalla. Nitko drugi nego baš kancelar Hitler je obnovio dne 5 maja 1933 godine tzv. berlinski traktat, čija baza je ugovor zaključen u Rapallu. Taj ugovor još i danas formalno obavezuje obe države i prestavlja pravnu bazu njihovih uzajamnih odnosa. Ali još daleko izrazitiji simvol nego najgroznije reči su krediti, koje je Berlin davao Moskvi na pružanje i to — kako je poznato — sve do kraja prošle godine.

Za čime teži Nemačka?

Nemačko-sovjetski odnosi se formalno pogoršavaju od vremena, kad je ostvaren istočni pakt. Od tog dana Adolf Hitler istupa u ulozi rušioca boljševičke Rusije. To je odvažna igra. Pri tome se ne radi o uništavanju boljševičke države, nego o međunarodnoj diverziji, koja bi Nemačkoj olakšala sticanje hegemonije na starom kontinentu. Ministar Goebbels, izdašno pomagan lordom Rothermerom, čuvenim braniocem revizionizma, danas vatreno napada Čehoslovačku, kao „matični brod sovjetskih aviona". Ali sutra, kad bi Čehoslovačka podlegla, neizostavno bi morale doći na red druge države srednje i istočne Evrope, kad bi suviše verovale varljivim i ljubaznim nemačkim rečima i kad ne bi bile svesne svojih pravih interesa. (C

PISMO IZ ZAGREBA

ZNANJE JEST MOĆ

Zagreb, 1 marta.

„Narodno jedinstvo", koje je nekada imalo služiti kao protuteza slavenskih naroda na jugu njemačkom i madjarskom imperijalizmu, a koje je taj svoj razlog opstanka kasnije izgubilo, upotrebljeno je kao instrumenat za političke i druge planove, koji su bili na štetu Hrvata, i kao mamac za naivčine među Hrvatima, da se odreku svoje narodne misli i svojim akcijama oslabe položaj vlastitog naroda. Kad su svi eksperimenti zatajili, makar su Hrvatima nanijeli mnogo štete, gospoda se nadoše u neprilici i pitaju, kako bi se moglo riješiti hrvatsko pitanje, kada ga nije mogla riješiti ni njihova diktatura ni njihova lažna demokracija. Naravno je, da ti tobožnji veliki Jugosloveni ne nalaze na to pitanje realnog i ozbiljnog odgovora. Jer nitko valjda ne će smatrati ozbiljnom njihovu tvrdnju, da će hrvatsko pitanje riješiti svojom tobože iskrenom jugoslavenskom politikom, kad je upravo to „Jugoslavenstvo" jedan od glavnih razloga hrvatskog nezadovoljstva".

Ovako umuje uvodničar današnjeg „Hrvatskog Dnevnika" u svojem osvrtu na posljednje govore u Narodnoj Skupštini, kako bi se moglo riješiti hrvatsko pitanje.

Dok ovako dubokim argumentima nastupaju zastupnici i branioci hrvatskog pitanja, dok oni naime smatraju da je narodno jedinstvo imalo da posluži samo kao protuteza slavenskih naroda na jugu protiv njemačkog i madarskog imperijalizma i da je to narodno jedinstvo, poslije našeg oslobođenja i ujedinjenja, izgubilo svoj raison d' etre i dok oni dakle tako, profaniziranjem naših najvećih svetinja, neznanjem i siromaštvom duha, potkrijepljuju osnovanost „hrvatskog pitanja", svi svijesni Jugoslaveni i ideolozi narodnog jedinstva mogu biti mirni, da ih takovi protivnici ne mogu nadvladati, jer jona strana u kojoj nije razvijena istinska narodna svijest i gdje ne vlada moć znanja, ta strana, po zakonima prirode, po logici i nauci, mora da podlegne.

Ovakove pripovjesti dakle, mogu jedino da upale kod onih Hrvata, koje glavno glasilo hrvatskog pokreta nazivlje „naivčanima", kod onih, naime, koji ne poznaju političku i nacionalnu povijest slavenskog juga, koji ne posjeduju MOĆ ZNANJA, to glavno oružje jedino kadro, u duhovnim stremljenjima i borbama, da izvojšti konačnu pobjedu!

Neumrli hrvatski pjesnik i romansier August Šenoa najizrazitije osuđuje profanaciju Jugoslovenstva i Narodnog jedinstva, sa strane mudrijaša današnjeg hrvatskog pokreta, ovim značajnim svojim riječima: „Burna seoba naroda presadi u ove krajeve jedno stablo u dvije bujne grane: Hrvate i Srbe. Mnogi vjetri jako ih razljuljaše, mnoga im se grančica posuši, mnoga kukavica smetne u sokolova gnijezda svoje jaje, al dvije grane moraju se približiti.... Može proći još koje vrijeme, dok sav narod dozrije i to uvidi; može se podići protiv tim idejama po koji glasić, po koja strast ljudska, al to je samo kamenčić, koji veliku rijeku povijesti ne će obustaviti, teći će ona i nadalje, i dokazati istinu riječi: „Brat s bratom, rod s rodom ruši svaku nezgodu". („Pezor" 1861). (lj. r.)

Krvološtvo jedne demoralisane rulje

„Mlada Hrvatska" donosi u zadnjem broju ovaj vrlo karakterističan članak. Mi ga prenosimo u cijelosti, bez komentara, jer je taj suvišan.

Zauzeće Malage, koje su izvele čete generala Franca, učinilo je kraj strašnom režimu terora, kojemu nije bilo ravnoga od početka gradjanskog rata. Potpuna demoralizacija, koja je zavladala medju braniteljima, ubrzala je zadnju fazu borbe.

Kao zaključni čin svoje strahovlade htjeli su crveni izvesti jedno grozno djelo:

zapaliti brod, koji je služio kao tamnica i bio usidren u luci, a na njemu se nalazilo već nekoliko mjeseci 300 taoca. Nalet nacionalističkih četa spriječio je taj djavolski plan. Utamničeni su oslobodjeni. Bili su potpuno izgladnjeli, jer puna 3 dana nisu jeli. Neki su bili i ranjeni.

Medju njima bilo je i nekoliko petnaestgodišnjih dječaka iz gradjanskih obitelji, čije su roditelje ucjenjivali crveni milioneri.

Valencijska vlada dala je vlastima u Malagi naredbu, da pojačaju teror i progone i da učine što je moguće više žrtava. Radi toga su i nastojali zapovjednici nacionalističkih četa da na vrijeme osvoje Malagu. Više hiljada nevinih duguju im život.

Računa se, da je u Malagi nastradalo oko 13 hiljada ljudi. U Almeriji je palo oko 8 hiljada žrtava.

Torremolinos, nekoć elegantna plaža, blizu Malage potpuno je opustošena. Krasne vile su popaljene i opljačkane. Nesretni stanovnici morali su pod prijetnjom revolvera pomagati rušilački rad crvenih četa.

Zauzeće Malage osjetljivo je podiglo moral medju stanovništvom cijele južne Španjolske, jer se smatralo, da je „crvena Malaga" — kako su je zvali — neosvojiva. To osvojenje je važno isto tako i u strategijskom pogledu. Malaga je luka, koja sliči na kakav prozor, otvoren na Sredozemno more. Do sada se izmedju Sevilla i Maroka održavala veza preko Algecisasa, a radi toga dogadjala su se velika zakašnjenja. Južna Španjolska ima sada slobodnu vezu s cijelim Marokom.

U političkom pogledu predstavlja pad Malage u nacionalističke ruke veliki gubitak za Moskvu. To je bio jedini grad, u kojem su komunisti vladali kao jedini gospodari.

Divljanja su bila grozna! Neki liječnik, koga su spasile čete generala Gueipo de Lliana, pripovijedao je, da je bio tri dana bez hrane, kada su mu tamničari donijeli zdjelu. iz koje se pušila topla para i širio miris ukusnog jela. Odbio je, da jede, jer se bojao zamke Pod pritiskom stražara ipak je jeo. A kad je završio, rekoše mu:

„Pojeli ste komad svog rodjenog sina!" Uistinu, doveli su mu sina, kojem je upravo bila odrezana noga.

Jednome francuskom tvoriničaru, čija se obitelj bila u Malagu naselila od 1712 godine, opustošili su marksisti tvornicu, bacili pod noge francusku zastavo, koju je on bio izvjesio, da se obrani

a iskopali su oči jednom njegovom radniku, koji im se bio suprotstavio. O tom dogadjaju pričao je potankosti taj isti tvoričar na radio Sevilla. Svoj govor završio je riječima:

„Francuske majke, koje ste patile godine 1914, spriječite svoju vladu, da ne šalje municiju i oružje ovim banditima!"

Prije nego što su morali napustiti Mirabellu, ribarsko mjesto i luku blizu Malage, razorili su marksisti sve, što im je za oko zapelo. Veliki broj oskvrnutih grobova nosi na sebi tragove njihovog vandalizma.

Izvadili su njih nekoliko mumificiranih mrtvaca, pa su ih vukli u pokladnoj (karnevalskoj) povorci.

Naše doba

Hegemonija Piemonta. *Komentarišući govore pojedinih narodnih poslanika prilikom budžetske debate u Narodnoj Skupštini »Obzor« od 20 ov. mj. piše o Ujedinjenju Italije:*

»A Piemont je žrtvovao sve, počevši od zastave do prijestolnice, za ujedinjenje Italije, i od prvog časa nije bilo razlike između Piemonta, Sicilije, Napulja i Venecije, Toskane i Bazilikate. Osim toga je Italija kulturna i vjerska jedinica, sa jednim pismom i jednim duhom, koji je počeo već Dante stvarati«.

Bio sam za vrijeme rata tri godine u Italiji i mnogi talijanski intelektualci su mi pričali da je dugo godina poslije Ujedinjenja vladala hegemonije malog Piemonta nad ostalom Italijom. I najmanja zvanja u državnoj administraciji dobijali su Pijemontezi. Danas, međutim, od te hegemonije nema ni traga, jer je u toku zadnjih decenija sve nivelisano.

A što se tiče »jednog duha« koji je tada još vladao Italijom napominjem samo ono što sam vidio i čuo. Vozeći se Sicilijom imao sam prilike da u svakom vagonu, pored ostalih defetističkih natpisa, pročitam i ovakav: „evviva republica siciliana" — 60 godina poslije ujedinjenja.

Kao što vidite ovakvi separatistički natpisi nisu odisali „jednim duhom". A da i ne govorimo o kulturnoj razlici između sjeverne i južne Italije koja je i danas još uvijek znatna. G.

Oglašujte u „TRIBUNI"

KROZ SPLIT

☐ HARI PIL, poznati filmski glumac, otputovao je jučer za Dubrovnik gdje će se zadržati 4—5 nedjelja. Za ovo vrijeme posjetiće Boku i Cetinje kao i neka druga mala mjesta. Na polasku iz Splita Hari Pil je izjavio da njemačke filmske firme imadu velikog interesa za Dalmaciju. Tako se za na proljeće sprema jedna veća ekspedicija koja će posjetiti jugosl. Primorje. (a)

☐ FILMSKA EKSPEDICIJA iz Londona otputovala je juče put Zagreba. Na pruzi Split—Zagreb snimaće nekoje motive. Prošla dva dana u Splitu snimane su ulične scene.

☐ DA ĆE ŠTRAJK U TVORNICAMA cementa završiti još nema nade. Štrajk traje već 32 dana, a učestvuje, kako smo pre javili, 2200 radnika. 2.500000 dosada je izgubljeno na radničkim nadnicama.

☐ FRANCUSKA DELEGACIJA na čelu sa ministrom pošta g. Jardilliere stiže u Split u četvrtak na veče. Ova je delegacija prisustvovala otvorenju podmorskog kabla Jugoslavija—Francuska. Sa delegacijom putuje i naš ministar pošta g. Dr. Kaluđerčić. Jadranska plovidba stavila im je parobrod „Jugoslavija" na raspolaganje. Banska uprava priređuje im u četvrtak na veče svečani banket.

PRETPLATNICIMA !

Priložili smo čekovne uplatnice s molbom da ih se odmah upotrebi za šiljanje pretplate. Svakome starijem pretplatniku dostavilismo istodobno izvadak njegova dugovanja s molbom da što prije podmiri.

GRADSKE VIJESTI

Tragedija našega sela

CINIZAM PIJANOG MOZGA I UBISTVA

Šibenik, 3 marta.

Pre par dana mi smo registrovali ubistvo u Velom Lžu. Vlahov Andjeo pk. Krste ubio je nožem svog mješčanina Pašku Sutlovića.

U petak naveče, kao obično sedio je Vlaho sa još tri svoja druga u gostioni igrajući »briškulu«. Za jednim od obližnjih stolova sedio je u svom društvu i ubijeni Paško Sutlović. Nakon dugog igranja i dobre kapljice grupe su se počele razilaziti svojim kućama.

I grupa Angjela Vlahova se razišla, no njemu se još nije dalo kući, pa je ponovo navratio u gostionu i nastavio piti. Prijatelji pokojnog Sutlovića, kao zadnji gosti podjoše takodjer kući, a za njima i Vlahov, jer mu je bilo dosadno samome sediti.

Pevuckajući, veselog koraka naidje Vlahov pored seoskog groblja gde se sretne sa pokojnim Sutlovićem. Oba u nakićenom stanju povela su razgovor, no taj nije mogo da bude trezan. Reč je vukla reč, pa je došlo i do oštrih. Pijani prijatelji napokon se i potukoše. Posledica te tuče bila je ubistvo Sutlovića, koga je Vlahov nekoliko puta ubo velikim nužem od kojih je onaj u grudi bio smrtnonosan, jer je povredio pluča i nakon velikog krvarenja nastupila je smrt. Danas trezni Vlahov poriče da bi on napao pokojnog Sotlovića. Pokojni Paško ga je prvi napao i počeo tuči. U hrvanju, neznajući ni sam kako — kaže Vlahov — povukao sam nož koga sam za pasom držao i ubo protivnika. On je pao, a da nije ni reči progovorio.

Videvši prijatelja mrtva pored sebe Vlahov se trznuo i naivnošću jednog pijanca protkanu cinizmom nastojao je da stvar nekako maskira. Počeo je zapomagati. Kroz tihu noć odjekivao je njegov pijani i isprekidani glas.

— Gde su žandari ? . . . ajme meni Paško me je napao !

Njegovo zapomaganje ipak je čulo nekoliko seoskih mladića koji su mu dotrčali u pomoć. Videvši ga samog upitali su ga šta mu se dogodilo, a on im je odgovorio da ga je napao Paško Sutlović.

Alkohol je Vlahovu suzbio svaki izraz straha potencirajući cinizam jednog plitkog mozga, pa je krenuo s mladićima put kuće. Kad su došli do mesta ubistva Vlahov je, fingirajući zaprepaštenje, uzviknuo :

— Ki je ovo? — No odgovora nije dobio, jer je situacija bila jasna.

Kad je došo pred kuću uzviknuo je :

— Kate-e-e . . . ubili su me ! ali neznam jesam li i ja koga drugoga ubio ? !

Za ovaj slučaj odmah je obaveštena mesna žandarmeriska stanica koja je po svojoj patroli dala uhapsiii ubicu Vlahova. Na saslušanju Vlahov se branio da je delo izvršio u samoodbrani, podvlačeći da ga je pokojni Sutlovič namerno sačekao i hteo da izvrši ono što je nekidan u jednom društvu kazao da Vlahov njega dobro pozna, ali da će ga on i njegova obitelj jednog dana još bolje upoznati.

Da bi došle do materijalne istine vlasti su po ovom slučaju svestrano nastavile izvide. (g)

Iz jučerašnjeg šiben. izdanja

Dječja trpeza
kao početak humane akcije

U svojim društvenim prostorijama održala je Narodna ženska zadruga svoju godišnju skupštinu koju je otvorila gđa presednica Kovačević, zahvaljujuć se prisutnima na odazivu,te je iznela opširan izvještaj društvenog rada u minuloj godini. Pročitala je brzojav upućen Nj. V. Kr. Mariji kojeg je skupština jednoglasno primila. Maršalatu Dvora Beograd. Sa svoje godišnje skupštine podastire Nj. Vel. Kraljici Majci ponosu i dici svih Jugoslavenskih žena i majki u ime svih članica osećaje pune odanosti i najveće privrženosti ljubavi Narodna Ženska Zadruga Šibenik. Napominje da se je u minuloj godini nastojalo sagraditi dečije obdanište, ali zbog materijalnih srestava to nije biio moguće. Društvo je mesto Dječjeg obdaništa otvorilo Dječju trpezu u kojoj se već 3 mjeseca dnevno dava ručak 86-storici djece. Članice uprave dnevno paze da hrana bude zdrava i čista Društvo je pomoglo nekoliko žena jako siromašnih, a i danas jednoj deli stalnu pomoć. Društvo je u drugoj polovini meseca oktobra počelo jedanput nedeljno održavati sijela, a također organiziralo je niz predavanja koja su veoma dobro uspela. Ova predavanja nastaviće se i dalje.

Posle izveštaja presednice podnela je referat tajnica gđa Nela Rapo Smiljanić koja je prikazala iscrpan rad društva i spomenula je sve darovatelje Dečje trpeze te im se najlepše zahvalila na njihovoj pomoći. Iz izvještaja blagajnice gđe Kožul vidi se da je društvena blagajna u minuloj godini bila u suficitu.

Po podnetim referatima pristupilo se biranju nove uprave, te je jednoglasno birana dosadanja uprava sa predsednicom gđom Kovačević, potpretsednicom gđom Bosom Makale, tajnicom gđa Rapo Smiljanić i blagajnicom gđom Kožul. Ovime je skupština bila zaključena, pa se je novoizabrana pretsedniva najlepše zahvalila na poverenju i zamolila prisutne da ustraju u radu za što bolji napredak društva. (g)

Prilike na zagrebačk. Univerzitetu

(*Specijalan dopis „Tribuni"*)

Zagreb, marta 1937.

Prateći razvoj prilika na zagrebačkom Univerzitetu, s naročitim pogledom na delovanjem studentskih udruženja i njihovih članova na žalost primećujemo sve veću aktivnost u agresivnosti tih članova nekih udruženja. Poznavajući to tim više su nas začudili članci o tom, izašli u raznim našim novinama, kojima se, iz nepoznatih nam razloga krivo informira vanuniverzitetska javnost.

Znademo, svesni smo toga da je mnogima nepodnošljivo jugoslavenstvo kao takovo, pa s tim u vezi i uspešno delovanja udruženja, kojima je ta ideja jedna od osnovnih njihovih čimbenika.

Dobro je poznata činjenica na zagrečkom Univerzitetu da je svaka manifestacija rada jugoslavenskih udruženja u zametku ugušivana.

„Kulturni" prepadi na oglase, oglasne ploče, teroriziranje jugoslavenskih studenata na toku „Almae Matris" svakodnevni su događaji.

Bez tih pobornika nepoznate nam ideje, povećan je još i otpornošću, nepokolebivošću, istina danas malobrojnih jugoslavenskih studenata. Otpali su iz naših redova oni, koji su po svom radu i morali otpasti.

U sklopu tih događaja izdaje Jugoslavensko Akademsko potporno i Reprezentativno Udruženje Univerziteta u Zagrebu javnosti ovu

OBAVEST

Radi nabačenih kleveta na naše udruženje izašle u polumesečniku „Novi student", listu za studentska pitanja, u broju 3 god. II od 5 XII 1935 u članku »Pred izbore u stručnim klubovima« iznesene ovim rečima : Razbijački rad je doveo ta fašistička udruženja do takovog stanja da danas pretstavljaju udruženja dobro plaćenih odbornika bez članova, zatražili smo dopisom br. 929 od 21 studenog 1935 pozivom na § 79 Uredbe o udruženjima slušalaca Univerziteta od Rektorata ovog Univerziteta da pregleda poslovanje našeg udruženja, pa nam je izdano u vezi s time ovo uverenje

Rektorat Univerziteta Kralj. Jugoslavije
Broj : 868 — 1937 u Zagrebu
Juglavenskom Akademskom Potpornom
i Reprezentativnom Udruženju
Z a g r e b

U svezi Vaše molbe od 21 studenoga 1936 g. br. 929 saopćuje Vam se, da je po zaključku Univerzitetskog senata od 20 prosinca 1935 šef Računovodstva Univerziteta u Zagrebu pregledao računsko-blagajničko poslovanje Jugoslavenskog Akademskog Potpornog i Reprezentativnog udruženja u Zagrebu za vrijeme od 22 lipnja 1934 do konca 1935 godine, i da tom prilikom nije nađeno ništa nekorektno.

U prilogu pod ./ vraćaju Vam se knjige i dokumenti.

U Zagrebu, 8 velj. 1937 Hondl v. r. rektor
(Žig)

Dajemo ovo rešenje Univerzitetskih vlasti javnosti da ona uvidi kakvim se sve sredstvima služe oni, kojima je tako mrsko da ima još uvek studenata koji hoće poštenje i koji tako i rade.

S time molimo da naša javnost uvaži zastoj rada ovog udruženja, koje je zbog ovih kleveta predalo sve knjige i dokumente na pregled vlastima, pa nije stoga radilo kroz celu 1936 godinu.

Novoizabrana Uprava očekuje i nadalje punu potporu naše javnosti, a klevetnicima na žalost, zbog poslednje amnestije nemožemo dati prilike da i pred građanskim vlastima dokažu svoje tvrdnje.

Gornja obavest govori sve.

Moral i poštenje osnov je našem radu. Za čudo ima i među studenskom omladinom, koje smetaju te vrline.

Da govorimo istinu dokazom nam je spomenuta obavest.

Ne ulazeći u detalje rada tog udruženja spominjemo ponovno već neki dan iznesene podatke putem dnevne štampe, o prošlogodišnjoj uspešnoj delatnosti tog udruženja. Podeleno je upravo 40 hiljada dinara, što u novcu, što u hrani u Centralnoj Menzi. Podelivani su razni udžbenici, koji su stavljeni na raspolaganje od apsolvenata, bivših članova ovog udruženja i nastavnika pisaca pojedinih knjiga. Isto tako su dekani razni odjevni predmeti darivani od pojedinih poduzeća i tvornica.

Opravdano je očekivati da će naša javnost, nakon jednogodišnjeg zastoja rada tog udruženja, pokazati i nadalje punu naklonost i razumevanje za taj rad i potpomoći naše studente svojim prilozima u novcu i naravi. (m m)

☐ CARINSKOG POSREDNIKA za Šibenik traži mjesna firma uz vrlo dobre uvjete. Ponude na upravi lista pod broj 111.

☐ JAVLJAJU NAM iz Kistanja, da su u selu Bjeline seljaci Krklješ Vujo Vujin i Krklješ Ilija pok. Avrama napali kamenjem Krklješ Petra pok. Jovana i zadali mu smrtonosne povrede od kojih je nakon par sati preminuo. Vlasti su povele izvide, a ubojice su uapšeni. (g)

☐ VATROGASNI PLES održaće se 6 marta. Naši vredni vatrogasci spremaju se sa velikim marom da što bolje zadovolje posetioce ove zabave. Reklama im velika nije potrebna, jer njihov rad i požrtvovnost u njihovu zvanju, kojeg su pokazali do sada mnogo puta na sveopće dobro stanovnika našeg grada, najbolja im je reklama, da ih se i ovom prilikom što više i bolje pomogne. Njihova, lozinka „jedan za sve, svi za jednoga" jasno govori o njihovoj uzvišenoj zadači koju su sami sebi postavili. Njima je najveća radost kada svojim posredovanjem mogu pomoći bližnjemu koji stradava i spasiti mu koliko se više može Kod njih nema mržnje, tamo vlada ljubav za sve one koji stradavaju. Građanstvo znade za njihov koristan rad, te sigurno će da ispuni prostorije hotela „Krke" i svojim doprinosima što bolje potpomogne blagajnu društva, te tako donekle omogući daljni rad ovog najplemenitijeg našeg društva. (g)

MALA KRONIKA

Madžarska aristokracija

Prije izvjesnog vremena održao je profesor Dr. Gašpar interesantno predavanje o životnoj sposobnosti madžarske aristokracije. On je između ostalog rekao da su od 314 magnatskih madžarskih porodica 34 od sto madžarskog, 24 od sto njemačkog, 17 od sto slovenskog i deset od sto jevrejskog porijekla. Prema istorijskim i geneološkim ispitivanjima postižu članovi magnatskih porodica svoj vrhunac s obzirom na biološke sposobnosti, u prvom koljenu, a već njihovi nasljednici pokazuju znake degeneracije i propasti. Madžarska aristokracija, bez obzira da li je feudalna ili kapitalistička, nije sposobna za život i zbog toga madžarska narodna politika ima ozbiljan zadatak da omogući stvaranje vodećeg sloja i iz naroda.

Nova vrsta stakla

Jedna poslovica kaže: „Staklo i sreća brzo se razbijaju“, ali ta poslovica u koliko se tiče stakla, izgleda, ubrzo će izgubiti svoju istinitost. Sadašnja industrija stakla pokazuje neočekivane uspjehe u čvrstini i neobičnim osobinama tog materijala. Na skorašnjoj izložbi arhitekture u Londonu izloženi su pravi zidovi od stakla debeli čitav metar sa osobinama pravog granita. Osim toga, proizvodi se već i takla vrsta stakla koje se može savijati i uvijati na sve načine, a da se ne slomi. Ovo staklo nazivaju porculanim staklom.

Potrošnja petroleja u S.A.D.

Jedan profesor u Pensilvalniji dao se na neobično izračunavanje o potrošnji vode i petroleja u Americi. Tom prilikom je utvrdjeno da se u SAD potroši toliko petroleja (ind. ulja, benzina i ostalog) da bi se ostrvo Manhantan moglo pokriti tim slojem visokim 35 santimetara. Treba znati da je to ostrvo prostrano 35 milja. Prema tome SAD potroši više petroleja nego vode.

Zbirka šahovskih zadataka

U Londonu postoji jedna zaista neobična zbirka kakve nema na svijetu. Ona se sastoji od samih šahovskih zadataka. Osnivač ove zaista najneobičnije zbirke bio je jedan milioner, koji ju je poklonio jednom londonskom šahovskom klubu. Ovaj klub je odlučio da se ta zbirka upotpunjuje, pa je namješten jedan poseban šahovski stručnjak za to. On za taj posao prima i stalnu mjesečnu platu.

Sniženje plata i nerazumni postupci pri unapređenju u položajne grupe

teško je pogodilo činovnike

Zakonom o činovnicima od 31 marta 1931 godine bile su regulisane prinadležnosti državnih službenika, koje su od Oslobođenja bile često mijenjane, i specijalnim zakonima i uredbama diferencirane po resorima.

Ali kroz ovo kratko vrijeme što je ovaj zakon na snazi bila su beriva činovnika u dva maha osjetljivo smanjena u svim grupama i položajima.

Naročito zadnje sniženje teško je pogodilo državne službenike, jer su plate već ranije bile svedene na minimum, a pogotovo teško je ono odjeknulo kod nižih službenika.

S nadležne strane bilo je odmah naglašeno da uredba ima provizorni karakter, i da će se pristupiti njenoj reviziji netom budu to financijske prilike dozvoljavale. Sam Ministar financija izjavio je prije izvjesnog vremena da vlada vodi računa o teškom stanju činovnika, i da je nade da će skoro uzeti u ozbiljan pretres pitanje povišica plata.

U svom ekspozeu kojim je otvorio u Narodnoj skupštini debatu budžeta za godine 1937 – 38, gospodin Ministar Letica podvukao je naročiti napredak naše nacionalne privrede i znatno poboljšanje financijskih prilika u zemlji, radi velikog porasta izvoza naše robe u inostranstvo.

Nego, uporedo s izvozom moraju u slobodnoj trgovini da porastu i cijene robi na domaćim tržištima, što se već i osjetile, jer su u zadnje doba skočile cijene najpotrebitijim životnim namirnicama, a imaju tendenciju da još porastu.

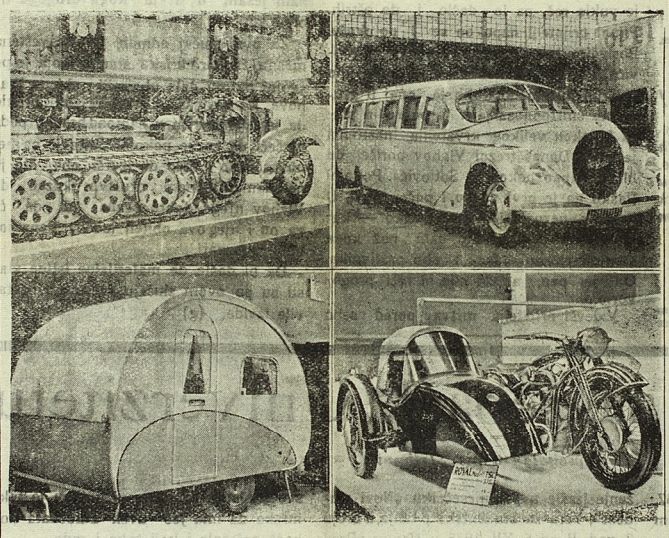
Zbog toga činovnici su dospjeli u tešku situaciju, pa bi trebalo da se u Finacijskom zakonu koji je predložen skupštini donese uredba o povišici plata državnih službenika.

Urednost administracije zavisi u mnogome od zadovoljstva činovnika i o njeri u kojoj je obezbijeđena ekzistencija njihova i njihove obitelji. Ako činovniku nije za život dovoljna plata, mora da potraži na drugoj strani zarade, čime trpi njegova redoviša služba, kao i njegova duševna mirnoća i sabranost, o čemu opet zavisi kvalitet i kvantitet njegova rada u uredu.

Još jedno pitanje prouzrokuje često nezadovoljstvo u redovima činovnika, a to je pitanje napredovanja u položajnim grupama. Po današnjem sistemu unapređivanja od vremena na vrijeme, prema »budžetskoj mogućnosti“ i, mnogo puta, prema administrativnoj ekspeditivnosti, događa se da od dva činovnika koji podjednako ispunjavaju zakonske uslove za unapređenje, jedan zaostane za drugim u grupi po čitavu godinu, a kadkad i više, samo zbog neznatne razlike u godinama službe, koja razlika mnogo puta iznosi samo nekoliko dana.

Sve ove neprilike štetno utječu na administrativni aparat. Pored vojske činovnički kader je stup države, pa se mora u interesu dobrog funkcionisanja državne uprave činovniku osigurati minimum ekzistencije i takova prava koja će mu omogućiti savjesno vršenje dužnosti. M.

Popreko kroz automobilsku izložbu

Gore levo: nova konstrukcija gusenično prevoznih kola za veliki teret. Gore desno: „Opel Britzov autobus. Dole levo: Uređen sav konfort nedeljnog auta. Dole desno: motocikla sa zatvorenom prikolicom.

MALI OGLASNIK

Do 15 riječi D. 6, svaka daljnja reč 50 p. (uvrštava se najmanje 2 puta)
Priopćeno po retku D 10 — Oglasi poštarifi

SOBA, stan, lokal ili druge prazne prostorije najbrže ćete unajmiti preko malog oglasnika mjesne štampe. »Tribuna« će vam te oglase donijeti uz umjeren honorar. Male oglase za naš list prima administracija preko cijelog dana.

Sve najnovije zakonski propisane tiskanice kao:

Molba za smanjenje duga ;
Kontrolna knjiga ;
Zemljoradničko uvjerenje ;
Obračuni ;
Obligacije ;
Opomene i molbe

mogu se nabaviti kod povlaštene tiskare
E. VITALIANI I SIN, SIBENIK

Roman „TRIBUNE“

JOSIP BODULIĆ:

Tako je sudbina htela....

[Nastavak 3]

Po završetku školske godine otišo je Luka sa svojom ženom u Zadar svojima na mesec dana koliko si je mogo sebi dopusta dozvoliti. Juli mesec protekao je u gradu brzo i Luka se morao vratiti da spremi školu za novu škol. god. Budući da je Mariji trebala njega ostade kod majke gde mu, evo, i rodi prvijenca.

Očinska ga ljubav obuzela svega. Radost mladog oca bila je velika. I ako je prošlo pet sati ostavi rad u školi i i prohodi k obali, gde mu je bio privezan čamac. Snažnim veslajima jurio je gradu. Radost mu podvostručila snagu. Pramac njegovog čamca brzo i oštro je sekao površinu mora ostavljajući za sobom beli trag penušavih valića koji su se razilazili u suprotnim pravcima praveći dve trokutne katete čija je hipotenuza bila obala otoka a vrh čamca, on sam. Taj je trokut rapidno dužio svoju visinu prama gradu onako isto kao što je srce mladog veslača, privlačeno od svoje druge strane jurio k međusobnom stapanju? . .

*

Srećni su dani brzo prolazili. Bilo je ono lepo mimodopsko vreme. Naredne školske godine učo Luka sa ženom i malim Branimirom pođe na novu dužnost u Novigrad. Dobar deo godine mladi je Branimir sprovodio igrajući se na morskom žalu na podnožju mrkog Velebita. Njegova pustoš i veličina pružala je mladom Branimiru sliku staračke ozbiljnosti i hladnoće. No njegova duša nije bila sklona toj surovosti. On je bio lirski nastrojen i ako je pokazivao neku naročitu dečju ozbiljnost. Izgledo je ko dete iz neke sredovekovne plemićke porodice koje se već iz malih nogu vaspitalo u duhu ukočenosti visokih slojeva plavokrvnih ljudi.

Luki je uskoro žena rodila drugog sina. Sreća oca je bila velika. Ta mala nejaka deca najviše su ga silila da bude veran muž. Istina živeći na selu nije imao prilike da se izneveri svojoj lepoj i mladoj ženi. Ali bolest da se u svaku lepu ženu zaijubi nije mu popuštala, već je danomice rasla - - - on je bio sve bolesniji.

Da nije bio onako jak razvijen i lep bolest bi ga ipak napustila. No te su osebine još više pojačavale njegovu bolest manu. I pored svoje nagle ćudi nebi ipak bilo došlo do jačih trzaja u porodici. Dobra vremena nisu činovniku mnogo uskraćivala. A našeg su uča seljaci i volili, jer im je bio dobar savetnik. Umiljato lice znao je praviti i pred sveštenikom, a to je glavni preduvjet mira i sloge u jednom selu.

No i ti lepi dani brzo prođoše. Dođe i kobna 1914 godina. Gruvanje prvih topova već se čulo tamo sa Drine. I Luku pozvaše u vojsku, u rat da se bori protiv svoje rođene braće. Bi mu dvojako teško: borba protiv brata i rastanak sa ženom i decom, bićima koje je neizmerno volio. No interesi Carevine nisu vodili računa o sentimentu malog seoskog učitelja. Ona je kupila sve ono što je bilo sposobno da nosi pušku. Sve ono što je fizički jako trebalo je ići na klaonicu, dok je kući ostajalo ono slabo, nesposobno i bedno. I Luka ode poslavši ženu sa Branimirom i Arsenom svojima u Zadar . . .

*

Četiri duge i mučne godine. Evropa je drhtala od udaraca artilerije. Beda i glad harala je zemljom. Smrt je umornom rukom kosila bednike.

Zadar nije tog rata mnogo osetio. Činovnički grad nije pao na onu oskudicu na koju su pali drugi gradovi. Živelo se skromno i mirno.

Gospođa Marija sa dvoje svojih mališana provela je godine rata kod sestre svoga muža. Gospođa Vera, tek je rodila prvo dete, malog Branislava. Njen muž Jakov, pomorski kapetan, dezertirao je i morade služiti kao interniran na maloj obalnoj plovidbi koja je služila potrebama vojske.

(nastaviće se)

Direktor : HAMILKAR VITALIJANI — Glavni i odgovorni urednik : BRUNOSLAV J. LORINI — Stampa : Tiskara E. Vitaliani i Sin, Sibenik — Plativo i tuživo u Sibeniku